

Пропозиції
Адміністрації Державної прикордонної служби України
щодо проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення
можливості поєднувати в умовах воєнного стану депутатську діяльність зі
службою у підрозділах сил оборони, які беруть участь у заходах з відсічі
збройної агресії проти України»
народний депутат України Георгій МАЗУРАШУ
реєстраційний номер 10416 від 18.01.2024
до першого читання

1. Законопроект не підтримується.

2. У законопроекті з метою забезпечення можливості для народних депутатів України поєднувати депутатську діяльність зі службою у підрозділах сил оборони, які беруть участь у заходах з відсічі збройної агресії проти України, пропонується внести зміни до законів України «Про статус народного депутата України», «Про Регламент Верховної Ради України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та «Про військовий обов'язок і військову службу», відповідно до яких:

в особливий період народний депутат України може бути прийнятий на військову службу за контрактом у військові підрозділи, які беруть участь у заходах з відсічі збройної агресії проти України, на строк, що не перевищує період дії особливого періоду. Таким народним депутатам під час суміщення депутатської діяльності і служби у військовому підрозділі виплачуватиметься грошове забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України, а також передбачені доплати за виконання бойових та інших завдань у рамках заходів з відсічі збройної агресії проти України;

під час проходження військової служби чинний депутат матиме право відлучатися з місця розташування військового підрозділу (або місця виконання завдань, пов'язаних з проходженням військової служби) для участі у сесійних засіданнях відповідної ради та інших заходах, пов'язаних зі здійсненням депутатської діяльності, подавши відповідний рапорт до безпосереднього командира або керівництва військового підрозділу, в якому такий військовослужбовець проходить військову службу;

керівництво військового підрозділу, в якому проходить службу депутат, зобов'язане, за рапортом такого військовослужбовця, надавати можливість депутату брати участь у сесійних засіданнях та інших заходах, пов'язаних зі здійсненням депутатської діяльності, про які такий військовослужбовець інформує у відповідному рапорті;

під час дії особливого періоду військовослужбовцям із числа чинних депутатів, які проходять військову службу за контрактом, гарантуватиметься можливість припинення (розірвання) контракту за власним бажанням.

Правовий статус народного депутата України (права, обов'язки і відповідальність) визначено Конституцією України і Законом України «Про статус народного депутата України» (далі – Закон).

Відповідно до статті 78 Конституції України народні депутати України не можуть мати іншого представницького мандата, бути на державній службі, обіймати інші оплачувані посади, займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності), входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку. У разі виникнення обставин, що порушують вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, народний депутат України у двадцятиденний строк з дня виникнення таких обставин припиняє таку діяльність або подає особисту заяву про складення повноважень народного депутата України. Вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності встановлюються законом.

Згідно із статтею 3 Закону народний депутат України не має права одночасно бути на державній службі. Народний депутат України, призначений на посаду, що є несумісною з депутатським мандатом, і повноваження якого не припинено в установленому законом порядку, допускається до виконання обов'язків за такою посадою не раніше дня подання ним до Верховної Ради України заяви про складення повноважень народного депутата України.

Враховуючи, що військова служба відповідно до статті 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» є державною службою особливого характеру, можна зробити висновок, що запропоновані у законопроекті зміни щодо можливості сумісності депутатського мандата з військовою службою суперечать вимогам Конституції України і Закону.

Крім того, поєднання депутатської діяльності та військової служби може викликати ряд негативних ризиків і проблем.

Діяльність народного депутата України у Верховній Раді України регламентовано статтею 6 Закону. Так, народний депутат України у порядку, встановленому законом, бере участь у засіданнях Верховної Ради України, у парламентських слуханнях, у роботі над законопроектами, іншими актами Верховної Ради України, у роботі депутатських фракцій (груп), комітетів, тимчасових спеціальних комісій, тимчасових слідчих комісій, утворених Верховною Радою України, виконує доручення Верховної Ради України та її органів тощо.

Стаття 24 Закону визначає обов'язки народного депутата України, серед яких: народний депутат зобов'язаний бути присутнім та особисто брати участь у засіданнях Верховної Ради України та її органів, до складу яких його обрано, особисто брати участь у голосуванні з питань, що розглядають Верховна Рада України та її органи, проводити особистий прийом громадян у дні, визначені Верховною Радою України для роботи з виборцями, тощо.

Оскільки військова служба вимагає значної кількості часу, розумової та фізичної віддачі, це може призвести до відсутності депутата на пленарних засіданнях, засіданнях комітетів та інших заходах, де він повинен брати участь для виконання своїх обов'язків.

Крім того, депутатська діяльність і військова служба можуть вимагати різних знань, навичок та досвіду. Так, зокрема, народний депутат України повинен мати глибоке розуміння законодавства, політичних процесів, економічних питань тощо. Навички в публічному виступі та комунікації також є важливими. Військовослужбовці ж повинні мати відповідні військові навички, належну фізичну підготовку, здатність до тактичного та стратегічного мислення і взаємодії у військовому колективі.

Робота депутата може вимагати значного часу для участі у пленарних засіданнях, засіданнях комітетів, у роботі з виборцями, а також на підготовку та обговорення законопроектів. Натомість військовослужбовці повинні виконувати обов'язки військової служби, що може включати тривалі військові навчання, виконання бойових завдань та забезпечення безпеки.

Якщо депутат перебуває на військовій службі, він може мати обмежену можливість взаємодії з виборцями у своєму окрузі, ведення громадської роботи та вирішення місцевих питань. Крім того, він може опинитись в умовах конфлікту інтересів між військовою діяльністю та його роботою в парламенті, особливо якщо вирішення законодавчих питань стосується оборони чи військових питань.

Усі ці фактори можуть призвести до негативної реакції громадської думки на поєднання депутатської діяльності та військової служби, особливо якщо будуть сприйнятись громадянським суспільством як конфлікт інтересів або як невідповідність з обов'язками та відданістю.

Таким чином, на нашу думку, розподіл зусиль народного депутата України між цими двома сферами діяльності може знизити ефективність виконання як його депутатських обов'язків, так і обов'язків військової служби.

Слід також зауважити, що норма про гарантування для військовослужбовців із числа чинних депутатів, які проходять військову службу за контрактом, можливості припинення (розірвання) контракту за власним бажанням під час дії особливого періоду, не матиме практичної реалізації без внесення змін до статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», якою встановлено підстави для звільнення з військової служби.

Згідно з пунктом 5 пояснювальної записки реалізація запропонованого проекту Закону України не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України. Водночас запропоновані зміни щодо виплати народним депутатам України під час суміщення депутатської діяльності і служби у військовому підрозділі грошового забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України, а також доплат за виконання бойових та інших завдань у

рамках заходів з відсічі збройної агресії проти України, ймовірно потребуватимуть збільшення витрат з Державного бюджету України.

Голова Державної прикордонної
служби України

Сергій ДЕЙНЕКО